
Opinii pe marginea unui document: *Raportul de încheiere a verificării membrilor PMR din Cluj, 1950*

LAKATOS Artúr

Cuvinte cheie: Pavel Bojan, epurări, Partidul Muncitoresc Român, stalinism, comunism în România.

Keywords: Pavel Bojan, Communist purges, Romanian Workers Party, Stalinism, Communism in Romania.

„Puțini am fost, mulți am rămas!”, ar fi putut să afirme oricare comunist ilegalist, care a supraviețuit persecuțiilor din perioada interbelică și a celui de-al doilea război mondial, în vara anului 1948, când Partidul – deja Muncitoresc Român, în urma unificării sale cu Partidul Social-Democrat – era practic forța politică conducătoare a țării. În locul Constituției din 1923 s-a adoptat una nouă, de inspirație sovietică, care a făcut posibilă efectuarea reformelor menite a conduce la transformare a societății românești tradiționale, într-una ce funcționa conform principiilor comunismului stalinist.

Cea mai mare parte a istoriografiei autohtone consideră că, la 23 august 1944, Partidului Comunist din țara avea un efectiv care nu depășea 1.000 de membri înregistrați¹. Această cifră, bazată aparent pe statisticile oficiale este, la rândul ei, posibil exagerată. S-ar putea ca în documentele de partid să fi fost înregistrați, cu adevărat, la această dată, doar atâtia membri activi² însă nu putem omite faptul că cea mai mare parte a simpatizanților comuniști nu doreau a adera la un partid aflat în ilegalitate și a se expune, astfel, presiunilor exercitate de către organele de Poliție și Siguranță ale statului. Foarte mulți comuniști se aflau, de asemenea, în afara granițelor României. La rândul lor, condițiile politice și sociale din timpul războiului nu puteau avea un efect benefic asupra evoluției numărului membrilor de partid. În urma mutațiilor postbelice, cifra acestora a sporit însă considerabil. O radiografie realizată la 1 iunie 1947³, la nivelul întregii țări, ne denotă următoarea repartitie etnică și socială a totalului celor consemnați, respectiv, 703.000 la număr:

Categorie socială	exprimat în procente	Categorie națională	exprimat în procente
Muncitori	44,80%	români	79,59%
Țărani	38,60%	maghiari	12,55%
Funcționari	10,45%	evrei	4,16%
Militari	0,85%	alții	3,90%
Intelectuali, studenți	5,30%	-	-

Tendința era, în mod natural, una extensivă, tot mai multe persoane încercând a-și valida intenția de a intra în Partid, fie din convingere, fie pentru a-și susține interesele proprii, într-un mod mai eficient pe viitor. Având în

1 Dinu C. Giurescu, *Guvernarea Nicolae Rădescu*, București, Editura All, 1996, p. 29; Robert R. King, *History of Romanian Communist Party*, Stanford University, Hoover Institution Press, 1980, p. 64; Ioan Scurtu, Gheorghe Buzatu, *Istoria românilor în secolul XX, 1918-1948*, București, Editura Paideia, 1999, p. 491.

2 O cercetare în curs, coordonată de profesorul Adrian Cioroianu, poate să schimbe această percepție, prin descoperirea, digitalizarea și publicarea *online* a peste 10.000 de fișe prosopografice ale membrilor și simpatizanților PCdR, din perioada 1920-1944. Site-ul proiectului este: www.andco.ro

3 I. Scurtu, Gh. Buzatu, *op.cit.*, p. 552.